

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:

Pe 1 an 3 fl.; pe 1/2 an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscrise nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate
nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII:

Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA

Institutului tipografic „Minerva” în Orăștie.

INSERTIUNILE:

Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară
4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sunt
a se trimite la adresa: „Minerva” institut tipografic
în Orăștie (Szászváros).

DISCURSUL

D-lui B. St. Delavrancea.

Domnilor,

Diferitele State la cari ar aparține un
popor, nu fac din el mai multe ființe deose-
bite, nici mai multe bucăți contopite în alte
ființe etnice.

Aceeași origină, aceeași limbă, același geniu,
o identitate de funcțiune în omenire, în trecut
ca și în prezent, fac din noi, toți Români,
o singură ființă, animată de un suflet care
crește neconținut, reflectând în aceeași con-
știință durerile trecutului și nădejzile viitorului.

Ori unde ar fi atinsă această ființă, emo-
țiunile ei cutreieră întregul organism, ajun-
gând la maximum emoțional, aci, în mijlocul
nostru, în centrul acestui tot etnic și natural.

Nimic nu poate perverti un neam care
și-a salvat conștiința de sine. Nimeni nu-i
poate impune o sensibilitate nepotrivită cu
fișcul lui, nici noiei legi de viață care se-
i prefacă conștiința de rasă într-o altă conștiință
a unei alte rase. Asemenea sorbire a unei
conștiințe naționale în altă conștiință națională,
este o imposibilitate. *Prigonirea întărește în
loc de-a slăbi, nedreptățirea însufletește pentru
dreptate, în temnițele politice nobilul sentiment
de libertate atinge culmea tăriei.*

Știți, d-lor, că cuvintele noastre și ale
fraților noștri au fost în tot deauna siluite,
în scop de-a se stoarce înțelesul unui irred-
entism daco-roman.

Când însă noi vorbim de aceea ființă uni-
tară, nu desfășurăm drapelul revoluțiunii,
nici nu punem la cale cu cei de dincolo
deslipiri și alipiri, sfărâmări și întregiri. Nu,
d-lor, ci constatăm, prin percepțiunea speci-
fică a ori-cărui neam, ceea-ce în sfârșit școala
istorică modernă și psihologia raselor și a
popoarelor, știința proaspătă, au isbutit să
dovedească ca un adevăr atât de neinduplecat,
incât a învins toate combinațiunile trecătoare,
cari n'au ținut seamă de el.

Soartea, nenorocirile, au putut despărți
un popor, idealitatea lui însă a rămas iden-
tică. În acest înțeles Carpații nu au despărțit
ființa noastră în două, ci i-a menținut între-
gimea ei, adăpostind în vreunuri de urgie
pentru a revêrsa mai apoi, de-o parte și de
alta, aceeași doină, în aceeași limbă, mișcată
de același geniu.

Elvețian e Germanul Elveției, Elvețian e
Francusul Elveției, și cu toate acestea în
dezastrul dela 1820 lacrimile din Geneva
au fost sincronice cu bucuriile din Zurich.
Saxonul din Ungaria, ori-cât de devotat ar
deveni Statului său, inima lui va bate puter-
nic ori câte-ori un pic de glorie se va
adăoga la marea glorie a Germaniei. Feno-
men natural pe care nici o organizație din
lume nu-l poate preface, nici, mai puțin,
distruge.

Ei bine, d-lor, ce s'a schimbat dincolo,
pentru-ca presa maghiară să aibă halucinația,
că noi, de-aci încolo, vom deveni nepăsători
la durerile celor de dincolo, răci și sceptici
în fața lungului șir de martiri, cari își po-
goară, unii tinerețele și ilusiile, alții bătrâne-
țele și amărăciunile, în temnițele Ungariei?
Ce s'a schimbat în cei de dincolo? Ce s'a
schimbat în noi? Nimic. Ei sunt tot cum
au fost, și noi nu putem fi decât aceiași!

Presa maghiară s'a încercat să dea visitei
M. S. Regelui nostru altă semnificare decât
aceea care reese, limpede și hotărât, din toa-
stele Suveranilor amici.

România și Regele Carol sunt de mult,
spre deopotriva lor glorie, un factor însemnat
în liniștea lumii. Și »bunele relațiuni«, ori
cât de coprinzători ar fi acești termini în
unele împrejurări, se referă la Statele celor
doi Suverani, la combinațiunea înțelepciunii
și a energiilor lor pentru echilibrul și pacea
Europiei.

Domnilor, gândirea Regelui neconținut a
trebuit să treacă peste marginele actualității.
Și când pasiunile oamenilor politici, enervați
în niște frământări politice prea aspre și adesea
prea nedrepte, au cercat să turbure medita-
țiunile Lui, El a rămas senin, întrezărind
într'un viitor apropiat: pavilionul României
alunecând cu mândrie peste luciul mărilor,
buna și străvechea faimă a numelui nostru
reinviind mai măreață decât odinioară, și lu-
mina poporului român crescând și luminând
peste depărtările Orientului.

Când dar' de 30 de ani are acest ideal,
concepând mărirea și gloria Lui în mărirea
și gloria noastră, ar fi o rătăcire să se pre-
supue, o clipă măcar, că vizita dela Buda-
pesta consacra, în contra justiției, în contra
dreptului ginților, în contra umanității și în
contra durerii noastre, jalea și robia a trei
milioane de Români!

Știți, că de mine nu s'au lipit vanitățile
absurde, că n'am lingușit pe nimeni, că am
suferit și voi suferi din cauza revoltei mele
în contra ori-cărei fățarnicii. Cred însă, și
sunt adânc convins, că este o nebunie a se
susține că Aceluia care urmărește neconținut
mărirea României, i-ar fi indiferent micșorarea
Românilor, umilind deopotrivă și pe cei asu-
priți și pe cei liberi.

Dar' fudulia primitivă și sgomotoasă a
publiciștilor din Budapesta, i-au făcut să nu
aibă nici măsură, nici delicatete, afirmând că
Regele Carol a arătat cu degetul Românilor
de peste Carpați calea robiei, El care a des-
chis cu sabia, Românilor de dincoace de
Carpați, calea independenței și a gloriei!

Nu d-lor, noi nu vom turbura relațiunile
înțelepte și de bună prietenie ale Statului
nostru cu celelalte State, dar' un lucru se se
știe, că nimic neschimbându-se dincolo de
Carpați, nimic nu se va schimba dincoace
de Carpați!

Din durerea unui popor care suferă robie
pe pământul apărât atâtea secole prin jertfa
și eroismul generațiilor lui trecute, care suferă
robie acolo unde a răsunat limba lui cu sute
de ani înainte de primele zile ale mileniului
maghiar, care suferă robie fără ca barem să
fi fost cucerit prin arme de asupritorii lui, —
eacă din ce a născut chestiunea națională.

În numele suferinței și a drepturilor im-
prescriptibile, s'au ridicat mulți și de mult,
printre cari Rațiu stă falnic și neclintit ca un
munte încoronat cu zăpadă printre alți munți
acoperiți cu brazi.

Cine l'a auzit zicând, în ajun de a porni
la Seghedin, »cel mai fericit moment al vieții
mele va fi acela în care îmi voi lăsa oasele
și țărna în temnițele Ungariei«, și cine a
văzut cu câtă vioioșie pleacă publicistul de
dincolo în infecțiunea temnițelor ordinare, s'a
convins, străin sau român, că un popor care
zămislește asemenea bătrâni și asemenea tineri,
va trebui să învingă, va trebui să dobândească
»egala îndreptățire«, care reșumă revendicările
legitime ale Românilor de peste Carpați.

Cât pentru noi... noi nu concepem revo-
luționar chestiunea națională. Noi dorim fe-
ricire și libertate deplină celor de dincolo
fără a exclude credința și devotamentul în

legile și Statul Ungariei. Noi concepem ființa
etică și psihologică a Românilor ca un gi-
gantic și secular copaciu, ale căruia rădăcini
despică stâncile, străbat Carpații și se înfig
adânc, d'o parte și de alta, ale căruia ramuri
sănătoase și pline de rod, pleacă mândru din
pustiile arse de soare ale Ungariei și se apleacă
fermecător peste apele Danubiului. Nu sântem
noi stăpâni pe umbra și rodul de peste ho-
tarele României. Dar' nimeni nu poate de-
vasta mândreța și distruge unele rădăcini ce
trec dincolo de aceste hotare, fără ca ofilirea
să nu cuprinză fălnicia și viața întregului
arbore.

Eacă de ce, și în ce sens, Domnilor, ne-
fericirile fraților noștri de peste Carpați vor
fi pururea nefericirile noastre, eacă de ce in-
justițiile făptuite în contra lor, în contra
noastră se îndreaptă, eacă de ce sabia care
spânzură asupra capului lor, d'asupra capului
nostru se clătină.

Mai sânt oameni cu minte în Ungaria,
scria o gazetă din Vienă, cu tot șovinismul
orb a celor din Budapesta. Acestor oameni
cu minte le este ușor să întrevadă cum pot
ajunge la o amicitie, durabilă și folositoare
tuturor, între noi și Maghiari. N'au decât să
realizeze »egala îndreptățire«, și acum, ca și
odinioară, declarăm că în acest cas, Ungaria
nu ar avea cetățeni mai devotați ca Români
de dincolo, nici amici mai buni ca pe noi
ceștia de dincoace de Carpați.

Până atunci însă, noi vom simți și vom
cugeta cum am simțit și am cugetat, până
atunci, vom veghia și ne vom face datoria!

Din toate părțile.

E într'adevăr înălțător de inimi a
cetii darea de seamă despre cea din
urmă adunare mare dela București, în
cauza națională.

S'au rostit acolo vorbiri așa de fru-
moase și de însufletește, și în același
timp cumpătate, învelite în lumina minții
sănătoase și încălzite de focul unor
inimi mari românești.

Publicăm în fruntea foii noastre,
vorbirea pe care deputatul B. St. De-
lavrancea a rostit-o, regretând în același
timp a nu le putea tipări pe toate, din
lipsa de spațiu.

De astă-dată, mai însemnăm numai
tot ca lucru îmbucurător, că adunarea
a fost salutată de marele public româ-
nesc din toate părțile, îndeosebi însă
din multe locuri din Transilvania, Un-
garia, Bănat și România. Par'că un
murmur de bucurie s'a ridicat de peste
toate plaiurile, pe unde a străbătut vestea
adunării!

Dela Români de sub stăpânirea
maghiară, s'a trimis salut: din *Alibunari*
cu o iscălitură, din *Peșelca* cu 11 iscă-
lituri, din *Bocșa-Montană* cu o iscălitură,
din *Cluj* dela tinerimea universitară, din
Graz dela tinerimea academică română,
din *Teiuș* cu 18 iscălituri, din *Dej* cu
7, din *Zidovini* (în Bănat) cu o iscăli-
tură, din *Neanda-mare*, cu 15, din *Zer-
neștii* (din Bănat) dela un Român de
88 de ani, din *Turda-Copand* cu 4

iscălituri, din *Orăștie* cu 9 iscălituri,
din *Seliște* pentru Selișteni cu 3 iscălituri,
din *Caransebeș* două adrese, din *Duleu*
cu 2 iscălituri, din *Glimboaca* (lângă
Caransebeș), din *Bocșa-Montană*, etc.
Apoi din România multe.

«Liga Română» în numărul seu mai
nou 38, începe a publica adresele, care
vor urma încă, dar' numele iscăliturilor
nu le pune, sigur pentru a nu-i expune
la eventuale nouă prigoniri ungurești.

Bucurându-ne că vedem răsunetul ce
l'a aflat adunarea și printre noi, obser-
văm în același timp, că putea să afe
răsunet și mai viu! Ziarele noastre au
dat veste despre ea de timpuriu, și se
puteau trimite scrisori de aderare și mai
multe, spre a arăta și mai bine că treji
sântem, că ne bucurăm văzând pe frații
de dincolo mișcându-se pentru noi...

Dar' nădejduim că pe viitor vom
putea arăta și mai mult!

Din păcatele noastre!

Numai cu multă durere luăm cuvântul
în treburi ca cea de mai jos. Căci nu
e nimic mai scârbos ca atunci, când
pentru treburi *bisericești*, se iau frați
între frați la hărțuială, și se lovesc unii
pe alții cu înverșunare, se așează în
tabere și încearcă să se repue unii pe
alții ca niște oștiri dușmane, — ear' la
urmă cei-ce, așa aducând cu sine îm-
pregiurările, simt că vor eși biruiți, strigă
de-'s greco-orientali: *ne facem uniți!*
de-'s greco-catolici: *ne facem neuniți!*
Și-apoi se și fac; și acolo unde era o
singură biserică bunicică, te trezești și
cu una a doua, slăbuță, și care a sleit
puterile celor ce au ridicat-o; și unde
a domnit liniștea, se încuibă vrajba, și
poate zeci de ani și jumătăți de veacuri
să treacă, până să se liniștească eară
oamenii, și frate pe frate să nu mai
privească cu ură, cu dor de sfășiere!

Vai de noi, unde astfel de desbinări
să întemplă, și păcătoși sântem toți cari
nu ne punem toate puterile pentru a
impedeca, nu a sprigini, astfel de în-
têmplări!

Acolo pe toate terenele pustiirea va
prinde putere, și școala și biserică și
națiunea și economia, și tot va merge
mai rău, căci nu vei mai putea aduna
la un loc pe oameni, ca cu puteri unite
să facă lucrurile bune pe care altfel le-ar
putea face, și singură ura urită, patima
scârboasă, va înflori și va crește ca bu-
ruienile cele mari și rele pe un pământ
gras, îngrășat cu... rătăciunile noastre!

Și eată spre acest sfârșit să împing
lucrurile în o parte a comitatului nostru,
în tractul *Dobrei*.

Noi am scris încă de câteva ori
despre stările din acest tract și am
arătat că nu-'s bune, că aci poate crește
un rău ce o să-l simțim. Nici noi însă
nu creдем că lucrurile să ajungă la
ascușururile la care au ajuns din pricina
viitorului protopop gr-or.

Aci o parte de inteligență și popor,
care crede că are dreptate, că pe partea
ei e adevărul, căci ea dorește un om

*bun, harnic, vrednic și drept, și nu partea contrară, dar' simte, că va fi poate învinsă, căci spriginitul partidei contrare e binevăzut la Sibiu, și asta trage mai mult în cumpănă ca toate argumentele ei, — amenință acum cu: *trecem la unație!**

Eată cel mai urît signal ce se poate trimbița într-o frământare dintre frați în sinul aceleiași biserici!

Înțelegem și noi pe frații dobreni; am fost dintru început de părerea lor, că administratorul de azi nu e cel mai vrednic dintre cei-ce ar putea ocupa scaunul conducerii tractului, căci, de pildă, în cele naționale e și el și fratele sau dela Iliia, niște oameni ce ne lasă în baltă când ni-i lumea mai dragă, fiind în stare unul (administratorul) se cortească pentru *ungurul Lázár Árpád* de deputat, ear' celalalt, fratele sau dela Iliia, se iasă cu facile în calea episcopului *ungur Májláth*, — cu toate acestea în felul acesta de luptă nu-i putem deloc lăuda, că adecă amenință cu spargerea taberei credincioase, cu deslăpire dela sfânta lor maică biserică, cu ridicarea unei noue biserici în Dobra, etc. etc.

Avem noi atâtea puțințe de a ne apăra interesele și drepturile noastre bisericesti în cadrul liberalei noastre constituțiuni, și avem în urma urmelor atâtea alte feluri posibile în care se facem „obstrucție“ celor ce ni s'ar pune pe cap fără voia noastră, — dar' se nu ne sfășiem în două taberi, în două biserici, acolo unde e și poate fi nu-mai una!

Aceasta din sute de motive nu e cuminte și nu e bine!

Ne facem o tristă datorie de cronicari publicând scrisoarea de mai jos, și o publicăm nu pentru a încurajarea pornirea de descompunere dela Dobra, ci pentru a atrage luarea aminte a celor chemați asupra unei primejdii ce ne amenință, a unui lucru greșit și urît, pe care însă oamenii aprinși de ură și patimă, sunt în stare să-l săvârșască, deși poate simt deja în inima lor părere de rău, și că mai târziu și mai rău le va părea!

Eată corespondența ce primim:

Dobra, Oct. 1897.

Dle Redactor,

Marea nemulțumire cauzată prin multele volnicii și abuzuri săvârșite de octroatul administrator Avram S. Păcurar, a făcut să izbucnească aici în Dobra în sinul credincio-

șilor bisericii gr.-orientale, o puternică pornire spre a trece la gr.-catolici. Nedestoinicia, însoțită de nestăpânire de sine și volnicie, a acestui domn administrator, în conducerea parohiei și a tractului Dobra, au format până acuma substratul duor cercetări prin comisari consistoriali și totuși mai este un șir întreg de drepte plânsori contra lui.

Cea din urmă cercetare s'a făcut Joi în 25 și Vineri în 26 Sept. a. c. prin comisari consistoriali Matei Voilean care de astădată a fost trimis anume, pentru a cerceta abuzurile săvârșite ia întrunirea colegiului preotesc, cu care privilegiu s'au ales preoți din tractul vecin al Iliiei unde e protopresbiter fratele actualului administrator, pe lângă preterarea celor din tract.

A luat la cercetare volniciile comise la ținerea sinodului protopresbiterial, cu care ocaziune nu mai puțin ca vre-o 10—15 §§ din Stat. org. au fost striviți prin «atotputernicia» presiului! Atunci s'au delăturat toți fruntașii din Dobra, din comitetul protopresbiterial. Tot atunci s'au verificat și membrii la sinodul protopresbiterial despre care respectivele parohii n'au avut nici o cunoștință. Tot atunci membrul Petru Hadan împedecă fiind de a vorbi asupra obiectelor puse la ordinea zilei, a fost silit să însinue vot separat și protest contra aceluși sinod, etc.

Vineri în 26 au eșit rev. dn comisari la fața locului în *Lăpușnic*, unde a citat și pe primarii din filia *Stăncesti-Ohabă*, cari nu au zis, de când sunt filie la Săcămași, despre alegerea membrilor la sinod, ceea-ce a constat și comisari în fața locului!

Nemulțumirea crește pe zi ce merge, și pentru cuvântul, că deși parohia Dobra a cerut la Pea Venerabilul consistoriu prin o petițiune ca să li se trimită comisari în cauza alegerii membrilor ad hoc pentru sinodul electoral, și să li-se reorganizeze comitetul și epitropia bisericească, ceea-ce sub conducerea administratorului nu s'au putut face, măr. consist. până acum n'a dispus nimic.

După atâtea încercări și trăgănări, spiritele sunt foarte agitate, încât acum numai rezolvarea celei din urmă încercări a lor, o rugare trimisă Esc. Sale Metropolitanului, o mai așteaptă, și apoi, așa-s hotărâți, vor face trecere mare la unație.

S'au și făcut pașii de lipsă din partea inteligenței din Dobra, punându-se în curgere spre scopul edificării unei biserici în piață o colectă pe care au și fost subscriși peste 2600 fl. Ear' poporul adânc măcinit și aproape de a-și eși din sărite, s'a înscris în număr mare în lista pentru înființarea noiei parohii, punându-se în conțelegere cu frații din *Cămpuri-Surduc*, cari numai decurând au eșit din siml bisericii gr.-or. și au trecut la gr.-cat., ca împreună să se afliere la Dobra!.

Unde-i consistorul nostru? Mai mult e o persoană favorită decât o parohie întreagă? Grănițerii din Dobra nu voiesc spargerea sf. lor biserici străbune, ci din contră voiesc o nouă viață și progresare, și pentru aceasta doresc aci un bărbat vrednic și luminat, devotat pentru binele și înflorirea bisericii lor, școlăii lor și neamului românesc, și fiindcă în administratorul de acum nu ved' o astfel

de persoană, sunt îndărjiți, necăjiți și împinși în ispita căderii dela brațele iubitei lor maice sfinte de până astăzi!

Vechiu grănițer român.

Decorațiile dela Pesta.

Este obiceiul dela care su ne face abateră, că dacă un cap încoronat visează o altă țară, ori un oraș străin, sau el e vizitat de deputațiuni însemnate, la date sărbătorești, imparte căpeteniilor țerii ori orașului în care se află și a fost bine primit și păzit, anumite decorațiuni, orduri, medalii, etc.

M. S. Regele Carol I. când cu visita din urmă la Pesta, încă a împărțit mai multor Unguri anumite medalii. Intre alții a primit și fostul procuror dela Cluj, Jeszenszky Sándor mare mânător de Români, un ord. și încă însemnat: «Coroana României».

Lumea a fost isbită de vestea asta.

Cum se poate? Regele Carol I. să împodobească peptul unuia din cei mai mari sălbateci prigonitor ai Românilor cu un astfel de ordin înalt?

Foile ungurești, nici una aici două, că asta e demonstrație din partea Regelui Carol contra Românilor de aici, că împodobește pe un astfel de aprig dușman al lor!

Ear' unele foi oposante din România au prins vestea ca bună armă de-a lovi în guvernul de dincolo, care trebuie să fi știut de decorație etc.

Ear' „Tribuna“ din Sibiu a scris și scrie aproape zilnic câte-un articol, arătând ce mare dușman a Românilor s'a arătat acest Jeszenszky de pildă în procesul *Replicei*, și multe alte procese române, — și ca atare ce lucru cu coarne e să fie decorat de Regele român! «Tel. Rom.» publică și el Marți o corespondență din București, în care e arătat acest lucru ca un lucru greșit rău din partea Regelui României.

Pentru lămurirea publicului nostru cetitor, ce ar fi cetit și scrisese numitelor ziare în privința asta, lăsăm să urmeze aci lămurirea ce o dă «Drapelul» din București, iar cum pătat la vorbă și cu judecată rece. El zice vorbind despre asta:

Ziarele ungurești continuă să grămădească necuviințe peste necuviințe, insinuații peste insinuații, la adresa țerii și Regelui nostru.

Se știe, că printre cei decorați cu ocazia vizitei Regelui României la Budapesta, a fost și faimosul Jeszenszky, acel care și-a făcut o specialitate din prigonia Românilor, acela căruia da-

torim interdicția întrării în Ungaria a mai tuturor ziarelor românești.

Alegerea celor ce aveau să primească decorații românești, era lăsată la voia guvernului unguresc, după cum și trebuia să fie.

Guvernul unguresc a crezut de cuviință să pue pe listă pe acest faimos Jeszenszky.

Era din partea lui o lipsă de tact din cele mai extraordinare, dacă nu chiar un fel de batjocură la adresa Românilor de peste munți și un fel de provocare la adresa Românilor de dincoace.

Și acum presa maghiară exploatează în modul cel mai neomenos faptul acesta, arătând Românilor de peste munți, că dacă guvernul României a decorat pe persecutor, persecutații trebuie să tacă și să se supue Maghiarilor în totul.

Încă odată o spunem, nu înțelegem de loc conduita Ungurilor!

Să facă bine să iee notiță despre asta și Ungurii, dar' și — «Tribuna»!

Dacă guvernul unguresc a avut necuviința de-a pune pe listă și pe Jeszenszky, era, credem, ceva nedemn, înjositor ca Regele Carol să se pue contra lui, să se prindă oare cum în luptă contra lui Jeszenszky.

Decorații astfel împărțite n'au și așa vre-o valoare. Nu să plătește să injuri atâtea. Ear' de injurat fiind vorba, «Tribuna» mai bine să scarmene pe guvernul unguresc pentru necuviința, de-a silu pe înaltul oaspe să săvârșească un lucru ce poate stîrni atâtea sânge rău, cât și acesta a stîrnit!

Știri de senzație.

Ziarul «Contemporari Review» din Londra scriind despre stările de lucruri din Răsăritul Europei și dezvoltarea lor, dă în vileag și niște știri, cari sunt prinse de ziare cu vedită grabă, ca știri menite a produce senzație la cetitori.

E vorba de un plan mare, ce îl avea în cap vigurosul bărbat de stat Stambulow, în vremea când el conducea fratele țerii sale.

Eată de ce e vorba:

Pe principele de Battenberg îl goniseră de pe tron. În zadar căutau în Europa un principe vrednic a-i lua locul, nu găseau. Atunci Stambulow a venit la gândul și la hotărârea, că cel mai cuminte lucru ar fi, să împreune el Bulgaria cu România, și să formeze ear', ca odinioară prin vremuri, cu multe sute de ani înainte, un imperiu romano-bulgar, în Răsăritul Europei, imperiu care ar fi în stare să pună pe picior de războiu 620,000 de soldați (peste jumătate de milion), și răzimat pe aceștia, să fie domnul stărilor de

FOIȚA „REVISTEI ORĂȘTIEI“

Bostanul...

Dusei pe nevastă-mea la gară... ce i-a venit să se ducă să-și vază pe mătușe-sa la Giurgiu! Dar' nu m'am împotrivit; îi place ei? la ce să-i stric gustul?... așa e!..

Eil. De mi-ar fi zis că vrea să se ducă la mătușe-sa acum vre-o doi ani 'i-aș fi răs. puns scurt: «nu scrie!» fiindcă eram gelos... dar' știu, cumplit de gelos. Eu, vezi dumneata, așa sunt, așa 'mi-e firea: când sunt ceva, apoi sunt; când fac ceva, faci!..

Ei bine, firea asta de om e fire ciudată; dintr'un nimic... hait! Așa, iacă eu... cum vă spusei, acum vre-o doi ani eram gelos la nebunie. Pândeam ori-ce mișcare a nevastă-mi, o urmăream pretutindeni, îi cântăream cuvintele cele mai neînsemnate, o căutam prin buzunare — pe sub ascuns, după-ce să desbrăcă. — Nimic!.. Nu se ducea decât la prietene, nu vorbea decât de găteți, ear' în buzunare nu uita decât cofeturi. Ear' de altă parte mă săruta, mă giugiulea, îmi zicea «Bibicul meu iubit!» In sfârșit, femeie la locul ei, femeie cinstită.

Și cu toate astea — vezi ce ție cu geosia! — nu eram încredințat de fel, dar' de fel.

— Trebuie să fie dibace tare, gândeam eu, — nu pot s'o prind, dar' de înșelat mă

înșeală, 'mi-aș pune capul! Tăsică, așa îmi zice mie, Tăsică, bagă de seamă!

Și pândeam!.. și pândeam!..

Intr'o zi, adecă era seara, mă întorc acasă fără veste; găesc pe nevastă-mea turburată, și tremurând!..

— Hm! zic eu numai decât, mirosind ceva; dar' ce ai?

— Nimic, zău nimic, mă... am... am o afurisită de durere de cap.

— Așa? durere de cap?

Și umblam de colo până colo prin odaie aruncându-mi ochii prin toate colțurile!..

— Durere de cap!.. Hm!.. știu ce?... du-te de îți pune două felii de lămâie cu cafea pisată la tîmple, că îți trece.

Și pe când era ea în bucătărie, eu ca un nebun mă reped în odaia de culcare, mă uit sub pat, mă uit în pat, sub plapomă, mă uit prin dulapuri, peste tot... nimic! Nevastă-mea era limonie la față!.. din pricina durerii de cap, să vede.

In sfârșit ne culcăm. Dar' eu, cum bine vă închipuiți, nu adormii, stătui cu ochii deschiși, ascultând. Și cu drept cuvânt!.. căci ce să mă pomenesc? Numai aud: tronca!.. tronca!.. tronca!.. tronca!.. pe scara podului. Odată mă sculai în sus. Ah! acum n'ai să mai tăgăduiești! striga-i' Auzi-l ce sgomot face... Așa, va să zică? în pod mi-l ascunde-ai, ai? Stai măi d-ta!..

Pun mâna pe revolver, îl încarc și mă îndreptez spre scară. S'o fi văzut pe Ioachi-

mița, Ioachimța e nevastă-mea, s'o fi văzut frângându-și mâinile și zicând: «O să săvârșești vre-o nenorocire».

— «Am să-mi răsbun cinstea, cucoană!.. d-ta du-te de-ți pune felii de lămâie cu cafea pisată la tîmple!»

Ăla coboară scara cu un pas greoi, par'că ar fi fost sacagiu.

Trăsei cu revolverul la întemplantare. Zgomotul încetă... Toți vecinii eșiră cu luminări și găsirăm... știți ce găsirăm?... ba nu, ghiciți zău! plătesc un tranvai și o halbă cu bere la Oppler cui o ghici!.. Nu puteți?... Am găsit un bostan... un bostan, care să rostogolea din pod!

Ce credeți că 'mi-a făcut Ioachimța? Cum credeți că 'și-a bătut joc de mine?... Oh, oh!.. Dar' avea și dreptate la urma urmelor... puteam să săvârșesc vre-o nenorocire!

De atunci, cum bănuiesc ceva... mă gândesc la bostan... și-mi trece bănuiala.

Aoleul tocmai acum cuget eu!.. bostan, bine, bostan... dar' cine 'i-o fi dat brânci bostanului?..

Prelucrare de Dumitru Stănescu.

Pricina dușmăniei

dintre

Ogar și Copoiu contra Iepurelui.

(Snoavă).

Ci-că măre că odată câte-trei stau foarte bine: nu se certau, nici cu pismă unul p'altul

se urmau; dar' ca ori unde, să întemplantă ca zavistia să între unde este mare unire! Să vedem împregiurarea — ba și o mare dușmănie — între Ogar și Copoiu cotra bietului Iepure:

...Odată, în vremi trecute, Ogarul era cărșmar. El avea bordeie, c'atuncia, la o margine de crâng, lângă drumul cel mai mare carele ducea la tîrg. Intr'o zi pe ori-ce vreme, hodorontroncl. că, Copoiu și cu Iepurele sosesc, și încep de benchetuescl. Se așază la o masă cer la oli pline cu vin; beu, închină pân' să trezesc că se cam și chefuesc, vorba se cinsteau ca frații!.. Până acuma toate merseră, știu regulat; dar' Iepurele, ca un hoț, le făcu un boroboț!

Copoiul fiind cu chef, prinse a juca, știu ca în cărșmă, și să fie mai ușor și la joc cu mai mult spor, lăpădă opincile și le-aruncă într'un colț, neavînd teamă de hoț.

Dar' Iepurele șarlatan, las că n'avea nici un ban, făcea chef, cerea ocale țără nici un cinci parale, bea vîrtos pe datorie, fără ca Ogarul să știe!.. Apoi ca un hoț ce-a fost, vine, încetinel în colț și încață cele opinci, și uite-i drumul pe ici!.. Pe loc o retează la fugă!

Acuma el e cu două vinovat: ce-a beut nu a plătit, și Ogaru-i păcălit; ear' Copoiul a rămas și el de opinci păgubaș. Apoi mai zi d-ta să n'o tragă pe belea?... Dacă l'a primit în casă trăctăindu-l de cinstea, el să fure!.. Asta e treaba? Dacă vrea ca să pe-treacă cu din prietenii sei, să tragă pe altul

lucruri purtătorul frânelor întâmplărilor din acel Răsărit!

A și trimis îndrăznețul plănuitor un stafet tainic la București, să *îmbie Regelui Carol* care dase dovezi de domnitor viteaz, înțelept și cu trecere, să *primească planul!* Regele Carol ci-că s'ar fi însuflețit pentru plan, dar totuși a zis, că fără a cere sfatul Impăratului Germaniei, nu s'ar putea arunca în această aventură. Impăratul German apoi l'a desmântat dela asta, și nu s'a învoit de fel, de fel. Așa planul s'a dus și el în mormânt cu plămăntulor zeu, luminatul Stambulow, ucis acuși în chip mișelesc de dușmanii sei politici, tocmai pentru-că prea lucra cu putere mare pentru mărirea patriei sale și neatâr-narea ei!

NOUTĂȚI

Principele Ferdinand al României, a călătorit în 14 Oct. c. dela Sinaia peste Viena, mergând întâi la Koburg, de unde apoi va călători la Riviera, pentru a petrece timp mai îndelungat acolo, fiind clima mai blândă și mai prinoasă pentru întărirea sănătății Altei Sale. Regele și Regina au însoțit pe Prinț până la Predeal.

Dela temniță. În 11 Oct. n. a scăpat din temnița Seghedinului curăgiosul tiner universitar *Aurel Ciuto*, care a fost osândit la șase luni prinsoare pentru-că ar fi ațîțat la ură, contra vrednicilor de «iubire» Unguri... Felicităm pe bravul tiner, că și-a suportat cu atâta mândrie pedeapsa!

Congresul național bisericesc al Românilor gr.-or din Transilvania și Ungaria, a fost deschis Miercuri în 1/13 Oct. la Sibiu de către Esc. Sa Metropolitul Miron Romanul. Vom da în numărul următor amănuntele mai însemnate din desbaterile lui.

Adunarea inv. gr.-or. din distriktul Devei s'a ținut Dumineca trecută și Luni. Din 5 tracturi (Deva, Dobra, Hațeg, Ilia și Orăștie), unde avem 122 învățători gr.-or., au luat parte — 34 inși! Ear' preoți, ca „directori școlari”, nici unul! Altfel cei 34 învățători au ținut adunarea la înălțimea cuvenită, cetind mai multe prelegeri practice și discuții și propuneri tolositoare lor. Din lipsa de spațiu, raportul amănunțit în numărul viitor.

Nou proces va avea „Tribuna” dela Sibiu în ziua de 9 Noemvrie n. Îi e improcuesuat un alt articol, tot în pricina cu măcelurile dela *Mehadiva*. Dl *T. Păcățan*, a fost redactor al ei, e acuzat ca autor, ear' dl *Dresnand* pentru editura foi.

Mișcarea națională în România, trezită de trufașa îngâmfare ungurească, se desvoaltă tot mai puternic. Precum cetim în foile de dincolo, comitetul central al Ligei, primește zilnic mulțime de scrisori dela cetățeni, cari cer să fie scriși între membrii acestei înalte societăți naționale.

pe stoară? Vai săracul, nu știa c'o să dea peste năpaste și s'o plătească cu pielea. Cei doi păgubași și acuma îl gonesc pe unde îl simt: Ogarul cum îl zărește îl gonește cu inat să-i plătească ce-a beut, și, pentru-că nu i-a dat că nu a avut nici ban, îl trănțește, îl snopește și cu laba îi dă palme să-și mai scoată din parale, și de ce a îndrăsnit el să bea pe datorie? Are dreptul, nu-i așa? De nu crezi și d-ta, și de zici că pate chin, ia vezi numai carnea lui, că ea amiroasă a vin!

Vezi! D-zeu l'a văzut și pe loc l'a pedepsit, că ori-cine face rele e însemnat de D-zeu să poarte în viața sa greutatea pedepsirei cum este orînduită...

Ear' copoiul păgubaș, când chelălăie se jelește, că în talpe îl topește țepii de pe coșituri, și ciulinii din păduri, și pe urmă îl gonește, că-și cunoaște opincile, și silește să-l ajungă și să-și ia ce ia furat. De aceea când e înstrat, Iepurele o tullește, că se știe vinovat, nu știi!.. când te știi cu pată, dai să scapi sau fugi la-olaltă... Așa e și acuma, pentru-că n'are ce da, vrea să scape biet cu fuga...

Aceasta e pricina. Eu zic că e vinovat! Și n'am de el nici o milă, c'a făcut și el prea multe, prea multe are la cap! Până când el să le facă, ș'apoi, de, să nu le tragă, nu e bună judecata... Și el lasă s'o pățească, las' s'o tragă pe belea. S'o plătească cu pielea, c'o trage de bună-faptă, nici pe cum pe bănuială!

Ear' comitetul însuși al Ligei, a luat Marți o frumoasă hotărîre: ca încă în cursul acestei luni să înceapă un șir de conferențe asupra chestiei naționale, atât în capitala București, cât și prin celelalte orașe din țară. Vor ținea conferențe d-nii Vlădescu, profesor universitar, președintele Ligei, apoi d-nii Ionel Grădișteanu, Delavrancea, Aurel C. Popovici, Rădulescu-Motru, etc.

Deja de mâne, Duminecă în 5/17 Oct. s'încep. Mâne e la București, apoi va urma la Iași, Ploiești și Craiova. Vor merge din centru din București, vorbitori, dintre cei pomeniți.

Fără Dumnezeu! Cetim în „*Alkotmány*” așadar în foaie ungurească, ca să nu se creadă că noi prefacem știrea: »Dr. Bridai László publică în revista »Közg. Szemle« în fascicula de pe Septemvrie, date interesante despre lățirea neconfesionalității. În 1896 s'au declarat pe sineși în total 3990 de inși »fără confesiune«. Intre aceștia 446 din orașe 3444 dela sate. 1549 au fost mai nainte reformați, 923 catolici, 755 luterani, 717 gr.-or. 27 gr.-cat. 28 jidani. De toți femei 2181, bărbați 1809, dintre cei fără confesiune *partea covârșitor de mare, (mai toți), cad în părți locuite curat de maghiari!*»

Asta în 1896. Dar' în anul de față, pustiirea a luat întinderi și mai mari!

Mulțumită. Comitetul parochial al comunei bisericesti gr.-or. română din Șibot își plinește o plăcută datorință, aducând și pe aceasta cale profunda sa mulțumită: dl *Livius Friedman*, notar și *Toma Nuclea*, proprietar din Șibot, cari ca membri ai comitetului parochial, cu ocaziunea discuției asupra închiderii cimiterului, au dăruit *câte un jug de pământ* pentru lărgirea lui. — Dlor *Baiersdorf* și *Biach*, cari din incidentul înmormântării aici a repositului inginer A. Schäfer, au dăruit stâlpii și scândurile de lipsă a închiderea cimiterului. Șibot, în 10 Octomvrie 1897. În numele comitetului: *Simeon Secărea*, președinte.

O nouă adunare în cauza națională s'a ținut Dumineca trecută la București. Tinerimea universitară a conchemat-o din privilegiul celei mai noue osândiri în procesul «*Tribunei*» la Cluj. A fost de nou lume multă și s'au ținut vorbiri aventate, între care foarte spirituală a dlui Caragiale, care între altele a zis: «Românii subjugăți ne sînt neapărat de lipsă ca aerull Să mai lăsăm platonicele manifestări, să lăsăm pe mâna altora sarcina de a scărmenă cu vorbe pe *Jeszenszky*, *treceți câțiva dincolo dacă voiți să-l scărmenăți mai bine!* Au mai vorbit dl C. Disescu, tinerii Tamara, Canciov și Miculescu, apoi adunarea s'a risipit în mijlocul unei vii însuflețiri.

Spargere la gara Vințul-de-jos. Vinerea trecută un furt cu spargere, foarte îndrăsnit s'a săvârșit la gara Vințului-de-jos. Hoți necunoscuți s'au furișat în cancelaria gării, au spart cassa și au luat cu sine 7000 fl.

Dr. Weigand amenințat! Din Bistrița se scrie, că Dr. Weigand, învățatul profesor dela universitatea din Lipsca afară de pășania dela Sântămărie când a fost arestat, a mai pățit-o și pe aiurea cu administrația ungurească. Să știe între altele, că profesorul Weigand a zis mai târziu, după întemnițare unor preoți români, că *e rușine ca fiu de preoți români să nu-și cunoască limba mamei lor!* S'a făcut sgomot prin foi asupra nobilei vorbe a ilustrului profesor. Intr'o Duminecă, după asta fiind la Bistrița, a fost dus la poliție și luat la întrebări de-i drept ori nu, că a zis așa cătră preoții români? Dl Dr. Veigand a știut încungiura frumos răspunsul la întrebare, dar oficiantul paznic al «ideii» l'a spus-o totuși, să bage de seamă, că de mai încearcă cumva a vorbi așa (adexă a îndemna pe Români să ție la limba lor), *are să fie dat afară peste hotare din țară!* La toată întempliera, mare gingășie ungurească, care are să planteze în inima Neamțului învățat, tot mai multă dragoste pentru «cavalereasca» nație.

Societatea de lectură „Andrieu Șaguna” a seminariștilor rom. gr.-or. din Sibiu, s'a constituit în ședința sa ținută la 14 Sept. v. a. c. sub presiul directorului seminarial Dr. Remus Roșca, în următorul mod: De președinte s'a proclamat prof. de teologie Dr. Ioan Stroia; vicepreședinte al societății și președinte al comitetului: *Lazar Tritean*, cleric a. III; arhivar și notar al corespondențelor: *Emanoil Pop*, cl. a. III; controlor: *Vasilu Giurgiu*, cl. a. III; redactor: *Sabin Cerbu*, cl. a. III; notariu al ședințelor: *Ilie Hociotă*, cl. a. II; bibliotecari: *Ioan Mateiu*, cl. a. II; cassariu: *Nicolau Șandru*, cl. a. I; vice-bibliotecari: *Nicolau Garoiu*, ped. a. I; — membri în comisiunea literară s'au ales: *Ioan Șortan* și *Terențiu Popoviciu*, cl. a. III; *Georgiu Perian* și *Michail Ganea*, cl. a. II; *Constantin Flămînd* și *Cornel Popescu*, cl. a. I; *Ioan*

Borșan, ped. a. III. și *Eugeniu Popescu*, ped. a. II.

Noue turburări au izbucnit în Slavonia. Din Zagrab se anunță, că satul Zavaljia a fost zilele acestea câmpul unor furioase turburări. Vre-o 5000 de țerani, aprinși de purtarea slujbașilor unguri, *au năvălit asupra casei comunale, să smulgă steagul unguresc ascuns acolo.* Gendarmii abia au putut ținea piept năvalei, și numai după-ce le-a venit ajutor dintr'o comună învecinată, au putut risipi mulțimea răsvrătită.

Cel mai mare palat din București, va fi noul palat al *poștelor și telegrafelor*, ce va fi terminat în toamna asta. Palatul va fi acoperit, rămânând ca până în toamna anului viitor să fie cu desăvîrșire terminat și pe din lăuntru. Va fi inaugurat cu o deosebită ceremonie, fiind cea mai mare clădire din Capitala română. Să întinde pe o suprafață de 8000 metri patrați!

Societatea de lectură a elevilor dela școalele comerciale rom. din Brașov, și-a început activitatea sa pășind în primul an al vieții sale. Miercuri în 24 Sept. dl director *Arseniu Vlaicu* și dl prof. *Procopiu Giuvulescu* veniră în mijlocul membrilor societății, care îi primiră cu puternice «trăiască!», pentru a săvârși actul constituției societății. Dl director *Vlaicu* printr'o vorbire rostită cu viu sentiment arată chemarea societății și datorințele membrilor față de ea. În fine prezentând pe conducătorul societății în persoana dlui *Procopiu Giuvulescu*, dorește societății viață lungă și spor bun. După acestea s'a ales: Președintele societății: prof. *P. Giuvulescu*, vice-președinte: *Ioan Lăpădat*, student în clasa III comercială, secretar: *Mihail Navrea*, cl. III, vice-secretar: *Vasile Muslea*, cl. II, bibliotecar: *Vasile Babi*, cl. II, vice-bibliotecar: *Vasile Popp*, cl. I, cassar: *Neculae Potecu*, cl. III, controlor *Traian Macavei*, cl. II, econom: *Eremie Leucă*, cl. I. Ear' comisiunea literară s'a constituit astfel: președinte, vice-președintele societății, membrii: *Niculae Căldărea*, cl. III, *Sofroniu Roșca*, cl. III, *Pavel Labodă*, cl. III, *Emil Russu*, cl. II, *George Bărâscu*, cl. II și *Stelian Russu*, cl. I.

Dela „Teușana”. Din însărcinarea inițiatorilor societății comerciale «*Teușana*» ce este a se înființa, acei domni cari au primit prospectul și lista de subscrieri, sînt rugați a le remite la adresa subscrișului cu ori-și-ce rezultat până la 20 Octomvrie st. n. c. în *Teuș. Corneliu Crișan*, învățator gr.-cat.

AMICIȚIE — DISTRAȚIE

„Pe fața-mi patima a scris
Iubirea mea întrecă,
De ce ceri dela gura mea
Să-ți spună că-mi ești dragă?

O știi ce mândră-i. Cu-un sărut,
C'o glumă ea grăește,
Și ride. pe când inima
In chinuri se topește!..

Străini... Neastemperatul D-Tale pretin să simte dela depărtarea matală rău de tot. De geaba își caută „d stratie” căci nu ești așa. Să vezi cât s'a făcut de „serios”! „De ce ești depărtat scump odor” e poesia lui predelicată, se înțelege el, s'ermanul, numai o... fluera. Cum te simt în noaua patrie! Nu cred în visuri, dar totuși... ce ai visat. „Ingerul” a amuțit de 3 zile.

Străinul.

FEL DE FEL

Inima mai presus de tronuri! Intr'un mic stătuleț din Australia, în Noua-Selandă, s'a petrecut de curând, la curtea regelui un lucru, care a mișcat multe inimi în cuprinsul crăimei. Regele Lumu Monoseo nu are alți copii, decât o fată, principesa Tonovoroan, care e acum în vîrstă de 16 ani. Lucru firesc, că tatăl-rege ar fi voit, ca odrasla lui să se mărite cât mai curând, cu atât mai mult că l'a găsit și un mire »potrivit« dintre supușii sei. Viitoarea regină însă, care a călătorit mult prin Europa și și-a însușit cu totul cultura europeană, a spus-o verde, că ea în ruptul capului nu se va mărita după un »barbar« cu fața de culoarea scorței de lemn, ci numai după un »alb« din Europa! Zădarnică a fost ori-ce încercare de a o desmănta, căci ea nu voia să știe de cerințele și trebuințele tronului. În cele din urmă regele îngădundur și-a pierdut răbdarea, și fără a mai ține atâta samă de cultura europeană a »d-șoarei«, a pus-o în lanțuri și-a aruncat-o în închisoare! Biata princesă e acum tristă, dar' cu toată nefericirea ei, nu și-a schimbat gustul: ori european alb iubit din toată inima, ori mai bine nemăritată, lipsită și de tron!.

Un băiat mic întreabă pe un polițist în mijlocul drumului:

— N'ai văzut d-ta un tată fără copilul lui cel mic pe uliță? Copilul cel mic sînt eu...

La menagerie.

Un profesor: Dar' bine, ce mișelie e asta? Acesta nu-i orangutan, ci e om ca toți oamenii? Asta-i înșelăciune!

Directoara menageriei tânguitor: Pentru D-zeu, dle profesor, nu face vorbă, te rog, orangutanul e bolnav și-l înlocuște bărbatul meu...

POSTA REDACȚIEI.

D-lui *R. G.* în *Vidra d. s.* Vi-am trimis de nou numărul 3 din urmă, deși de-aici vi s'au trimis regulat.

D-lui *N. T.* în *Balșa* De aici nici vorbă să-ți se fi sistat. S'a expedit regulat. Cel mult în „*posta ul-timă*” a D-Voastre poate fi pedeca, „*postă*” care mai multe lucruri tremise dela noi nu le mai expediază!

Isoare de venit pentru învățători.

De D. Comșa.

»Foaia Pedagogică« chieată e a se ocupa și de întrebarea importantă despre cum s'ar putea realiza îmbunătățirea stării materiale a învățătorilor noștri.

Aproape de noi e timpul, când leturile învățătoresți, cu puține excepții, erau din seamă afară mici, pe alocurea ridicole chiar. Nu cercetăm motivele ascunse din cari a mănecat, destul că guvernul a ținut să întrevină și astfel lefurile învățătoresți s'au regulat și îmbunătățit ca prin farmec.

Adevărat, că solvirea însăși nu urmează pretutindenea în regulă și, ce e mai rău, mulțime comune bisericesti n'au apucat nici măcar să decreteze urcarea cuvenită. Abstracție însă de puține cazuri, învățătorii aveau calificați pot astăzi se conțeze la suma de 300 fl. leafă sigură. E speranță, că se va sporî încâtva prin cuincuenaliile în curgere, numai cât leafa însăși, hotărît lucru, tot mică rămâne. Zice-se că guvernul ar fi plănuid urcarea la câte 400 fl. Natural însă, că învățătorii nu se pot bizul pe ceea-ce ar fi să urmeze în viitorul mai îndepărtat, D-zeu știe când, și buni bucurioși, că pot încasa lefsoarele de câte 300 fl., cei mai mulți o încurcă cum biet pot, de azi pe mâne.

Ca să nu mai vorbim în special de cei cu familii numeroase și nevoiți a se răzima numai sau mai numai în leafă, învățătorii noștri preste tot și în deosebi cei căsătoriți, câte greutăți nu întimpină voind să împace chiar și numai trebuințele materiale aveau neapărate! Norocul că aproape toți au știut să-și creeze înșiși isoare de venit laterale, unii ca scriitori la primării sau alte oficii alții ca funcționari la institute mărunde de credit sau conducând strana resp. corul în biserică, earăși alții ca stupari, sau făcând negoț sau prășind altoi, poame, vin, legumi și așa m. d. Cei mai mulți însă se ocupă, știut este, cu economia câmpului, muncind în sudoarea feței alături cu țeranii, firește pe timpul liber de școală. Cari sînt harnici și dispun de pământ relativ mult, s'au avântat pe calea propășirii materiale și continuă a se înavuți. Neasemănat mai numeroși sînt învățătorii, cari nu au la dispoziție decât puține vite și 3—8 jugere pământ în parte slabuț și aducând venit adese neînsemnat. Sînt earăși alții, cari nu au decât căscioara de locuit sau și o grădină două, o bucată de vie, un fenaț etc.

Din puținul cât au, unii știu să tragă folos relativ mare, fie că exploatează grădina sau și moșioară dela câmp cu deosebită îngrijire și realizează astfel recolte mai mari ca de obicei, fie că prădesc altoi, poame, struguri, sîminte, galițe etc. de o calitate superioară, sau cultivă alt ram economic aveau bănos. Durere însă, că nu puțini alții continuă în ale economiei pe calea datinei ruginite, în rînd cu țeranii. În adevăr, la nu puțini dintre învățătorii noștri găsim vite slabuțe și de soi prost, arături, fenațe sau vii rău grijite, unelte și clădiri în stare vrednică de osândit și nu arareori grădini lăsate în grija sorții.

Dar' dacă e așa, și așa este, natural că învățătorii pe cari li privește nu au cuvînt a se văera mereu de sărăcie. Inadins zicem: pe cari li privește; căci, nu-i vorbă, mulți învățători premerg și în ale economiei cu bun exemplu și vrednici sînt de toată lauda. Hotărît însă, că ar putea realiza din economie sau pe alte căi profit neasemănat mai mare, dacă, onoare excepțiilor, ar fi mai sprinteni și ar ști să se avînte cu mai multă îndrăzneală pe arpile progresului economic.

Unii din învățătorii și preoții noștri sînt lăsători din seamă afară, alții sînt greoi, așa că nu-i poți urni decât foarte cu anevoie, earăși alții nu se încumetă a părăsi drumul bătut și a introduce cutare reformă salutară, alții se codesc sub cuvînt de sărăcie sau

pun vina în cărca a fel și fel de împrejurări, cari ele nu le ar fi îngăduind ameliorarea stării materiale. Sînt însă mulțșori, cari renunță până și la folosul ce li se îmbie unori cu de-a sila. Causa trebuie căutată parte în lăncezirea, de care par a fi cuprinși mulți cărturari sătești la noi, parte în lipsa energiei și spiritului de întreprindere, parte și mai ales în neștiință cum și în obiceiul de a trăgăna lucrurile în nesfârșit. Ca stănd în fruntea Reuniunii noastre agricole, avut-am destule ocațiuni să mă conving, că așa este.

Dintre multele exemple voi alege câteva mai proaspete:

Cănepa italiană intrunește mari avantagii economice și merită cea mai întinsă răspândire. În condiții priincioase, ea dă recoltă aevă foarte mănoasă și de o calitate superioară cănepei dela noi. Spre a o împămîntenî la noi, comitetul Reuniunii agricole a cumpărat în mai multe primăveri câte 10—20 kgr. sēmēnță adusă din Italia. Era de presupus, că membrii mai inteligenți și cu deosebire preoții și învățătorii noștri, vor folosi ocaziunea binevenită de a face încercări cu sēmēnța ce li se îmbia gratuit. Fapt e însă, că abia-abia sau găsit între membri, și resp. nemembri, cui să se distribuie, și nici când la sorocul anunțat. Promisiunea de a răscumpăra, cu preț urcat, sēmēnța prăsită, n'a aflat nici ea resunet.

Cu sēmēnța de trifoi și lufernă îmbiată în scris și prin graiu viu an de an, de asemenea am dat de greutate, nefind destui, cari să o fi cerut. Un mare neajuns a fost și e, că mulți se adresează zile și chiar săptămâni mai târziu decum s'ar conveni.

Nici măcar pădureții și surceii îmbiați n'au aflat îndestui doritori. (Va urma).

Cărți noue.

„Foaia Pedagogică”, ce apare în Sibiu sub direcțiunea dlui prof. Dr. D. P. Barcianu, a ajuns deja la numărul 19. În acest număr pe lângă alt material folositor pentru învățători, aflăm în fruntea numărului și un tractat economic, scris ce-l drept, pentru învățători, dar care tot așa de folositor poate fi și economilor și preoților și tuturor celor ce l'or urma și-or încerca a se folosi de povețele practice ce se dau în el. În articolul „Isoare de venit pentru învățători” scris de dl profesor Demetriu Comșa. În vederea multelor adevăruri ce cuprinde și a povețelor de care, cum am zis, se pot prea bine folosi și alții, nu numai învățătorii, începem în numărul de azi al foii noastre, reproducerea valorosului articolu, atrăgînd luarea aminte asupra lui.

Un bun abcdar! D-nii înv. I. Moldovan, N. Stefu, I. Groșorean, P. Vancu și N. Boscaiu din Arad și giurul Aradului, au scos de sub tipar săptămîna trecută un nou abcdar românesc pentru școalele populare, care este superior doar' tuturor abcdarelor de până acum. Este întocmit în chip independent de modelele celor de până aci și așa frumos purcezînd dela cunoscut la necunoscut, dela simplu la mai greu, că pare foarte ușor de întrodus prin el pe copii în cetire și scriere. și se poate avea dela „Tribuna Poporului” în Arad.

D-nii învățători să nu întărie a face cunoștința noului abcdar. Poate o să le câștige mai curînd plăcerea decăt cele folosite până acum.

„Manual pentru usul necroscopilor comunali” de Dr. Stefan Erdelyi, Dr. de filosofie, Dr. de medicină, Dr. de Chirurgie, magistrul de obstetricie, profesor aprobat de igienă pentru școalele medii, medic al orașului Orăștie, medic al cercului sanitar din Bințiș, și dentist.

Volumul avisat de noi în Nr. 16 al „Revistei” din ăstan, că s'a pus sub tipar, manualul îndreptar pentru „inspectorii de morți” (necroscopi) de prin comune, — a ășit deja de sub tipar la institutul tipografic „Minerva” din Orăștie.

Cuprinde pe 120 pagine toate îndrumările de cari are lipsă un necroscop comun, și la urmă sînt adause și mustrele în ce chip și după cari forme ținîndu-se, are necroscopul să-și facă înștiințările și atestatele ce le dă.

Recomandăm cu căldură inspectorilor de morți (necroscopilor) români de prin comune, această cărticică, pe care dl Dr. St. Erdelyi, medic ce de 20 de ani stă în serviciu public, avînd mereu de lucru cu necroscopii comunali, și ca atare cunoscîndu-le toate trebuințele, a întocmit-o așa ca ei să afe în ea îndrumare la ori-ce lucru ce ar dori să-și știe pentru slujba lor. Se poate căpăta dela autor în Orăștie.

A apărut: No. 3—4 din „Biblioteca Noastră” dela Caransebeș sub direcțiunea dlui profesor Enea Hodoș. Cuprinde „Versuri și proză” de George Cosbuc, un volum drăgălaș și a cărui cetire va face, sîntem siguri, plăcere ori-cărui cetitor. Jumătate cuprinde poesii, dintre cari unele necunoscute, jumătate proză, bine scrisă și foarte interesantă, în parte necunoscută nici ea.

CALINDARUL SĂPTĂMĂNEI

Zilele Călindarul vechiu Călindarul nou

Dumin. 2-a a lui Luca (19 d. Rus.), gl. 1. v. 7.

Dum.	5 M. Haritina	17 Hedwig
Luni	6 † A. Toma	18 Luca
Marti	7 M. Sergie	19 Ferdinand
Merc.	8 C. Pelagia	20 Vendelin
Joi	9 † A. Iacob	21 Ursula
Vineri	10 M. Eulampie	22 Cordula
Sămb.	11 † A. Filip	23 Ioan

Pentru redacție responsabil: Petru P. Barițiu.

Calfă de prăvălie.

Să caută o calfă tinără în prăvălia de manufactură a domnului

Ion Lazarcu

comerciant în Orăștie (Szászváros.)

Poate intra numai decăt în

(270) condiție. 1—

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducului Iosif n. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: **fl. 300.000.** Fond de rezervă **fl. 100.000.**
Depuneri **fl. 1.000.000.** Circulația anuală **fl. 15.000.000.**

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește **5%** interese fără privire la termenul de abzicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la **fl. 1000** se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abzicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

Direcțiunea institutului.

(165) 12—

De arîndat!

D-na vėduvă P. Robotin din Poiana-Techeru (p. u. Zalathna) dă

în arîndă

din primăvara anului viitor (1898), **moșia sa**, de circa **600 jugere** catastrale de pe hotarul comunelor *Poiana, Valea-Iepii și Techeru*, și anume fēnațe, loc arător, pășune, precum și edificatele trebuitoare economiei.

Deosebit să află în Poiana și Techeru **2 edificii pentru crășmă și două mori.** — Să dau în arîndare: pe 3—5 ani.

Tot pe aceeași moșia să află

(268) 2—3

de vînzare

150 carē de fēn, ce se vînd din mână liberă.

A se adresa doamnei

Vėd. P. Robotin,
în Poiana-Techeru.

„ARDELEANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Fonduri proprii: fl. 350.000. Depuneri: fl. 700.000

Circulație anuală: fl. 3.000.000.

(196) 20—

Institutul face următoarele operațiuni, la cari recomandă serviciile sale:

- 1) acordă împrumuturi cu interese de **8%**;
- 2) primește depuneri, dela particulari cu **5%** și cu **5½%**, ear' dela corporațiuni culturale cu **6%**;
- 3) cumpără și vinde realități;
- 4) cumpără și vinde mărfuri și produse;
- 5) arîndează și exarîndează realități;
- 6) cumpără și vinde efecte publice;
- 7) mijlocește operațiuni, specificate sub 3. 4. 5.

La institut se mai află **500 acții proprii, puse în vîndere conform Prospectului staverit de Direcțiunea institutului sub Nr. 68/1897,**

Ori-ce afacere se poate rezolva și informări se pot lua verbal în biuroul institutului, ear' în scris prin corespondență.

Orăștie, în Iunie 1897.

Direcțiunea.

ATELIER de TEMPLAR

Drumul țerii Nr. 3.

Casa proprie.

ȘI

DEPOSIT DE OBIECTE FUNEBRALE!

Subscrisul îmi iau voe să atrag binevoitoarea luare aminte a onor public din **Orăștie și jur**, asupra bogatului meu magazin cu tot felul de

Mobile de casă

precum: **scaune, paturi, mese, dulapuri, canapele**, etc. ce se află totdeauna gata, ori, la dorință, să gătesc după plac și în grabă!

Îmi recomand mai departe

Depositul de lucruri trebuincioase la înmormântări,

precum:

sicriuri,

de

aramă, nuc,

goron și de

brad,

pompoase ori

simple;

Sînt 19 ani decând am aceste bogate magazine, în casele mele proprii (drumul țerii Nr. 3), ear' acum le-am arangeat și îmbogățit de nou și temeinic Rugând onoratul public pentru numeroase comande, îi promit lucru bun cu **prețuri foarte ieftine!**

George Brassai

(145) 12—15

măsar.